

Jelenségnaptár

2006. február (JD 2 453 768–795)

A bolygók láthatósága

Merkúr. A hónap második felében figyelhető meg az esti égbolton, a nyugati látóhatár közelében. 24-én van legnagyobb keleti kitérésben, 18° -ra a Naptól. Az év folyamán ez a legkedvezőbb időszak a bolygó esti megfigyelésére.

Vénusz. Hajnalban a délkeleti égbolt feltűnő égitestje. Két órával kel a Nap előtt. Fényessége $-4^m,6$, fázisa $0^m,1$ -ről $0,3$ -ra növekszik. 17-én éri el legnagyobb fényességét.

Mars. Az éjszaka első felében látható a Taurusban. Másfél órával nyugszik éjfél után. Fényessége $0^m,5$, átmérője $7'',9$, mindkettő csökken.

Jupiter. Éjfél körül kel. Az éjszaka második felében látható a Libra csillagképben. Fényessége $-2^m,1$, látszó átmérője $38''$.

Szaturnusz. Az éjszaka nagy részében látható a Cancer csillagképben. Fényessége $-0^m,2$, látszó átmérője $20''$.

Uránusz, Neptunusz. Az Uránusz a hónap első felében még megkereshető este az Aquariusban, de láthatósága gyorsan romlik. A Neptunusz a Nap közelsége miatt nem figyelhető meg, 6-án kerül együttállásba a Nappal.

A hónap változócsillaga: a HL Canis Majoris

Az egész égbolt legfényesebb rávezető csillagával büszkélkedhet téli ajánlatunk, a HL Canis Majoris – a $-1^m,5$ -s Siriustól nehezen kívánhatnánk könnyebben azonosítható keresőcsillagot. Persze a Canis Major legfényesebb törpe növőjét ettől még nehéz észlelni, hiszen éppen a Sirius vakító fényessége okozza a legtöbb problémát: 150–200x-os nagyításnál kisebbel szinte reménytelen a halvány változó és összehasonlító csillagainak kibogarászása az égi háttérből. A sikeres észlelés kulcsfontosságú eleme, hogy a Siritust kizárjuk a látómezőből. Ha ezt meg tudjuk tenni, pompás változós élményekhez juthatunk 20–25 cm-es távcsövekkel. A HL CMA $14^m,0$ – $14^m,5$ -s minimumaiból kb. háromhetente tör ki $11^m,0$ – $11^m,5$ -s maximumaiba, amikor akár 10 cm-es műszerekkel is azonosítható. A kitörések pár napig tartanak, ismétlődésük pedig tá-

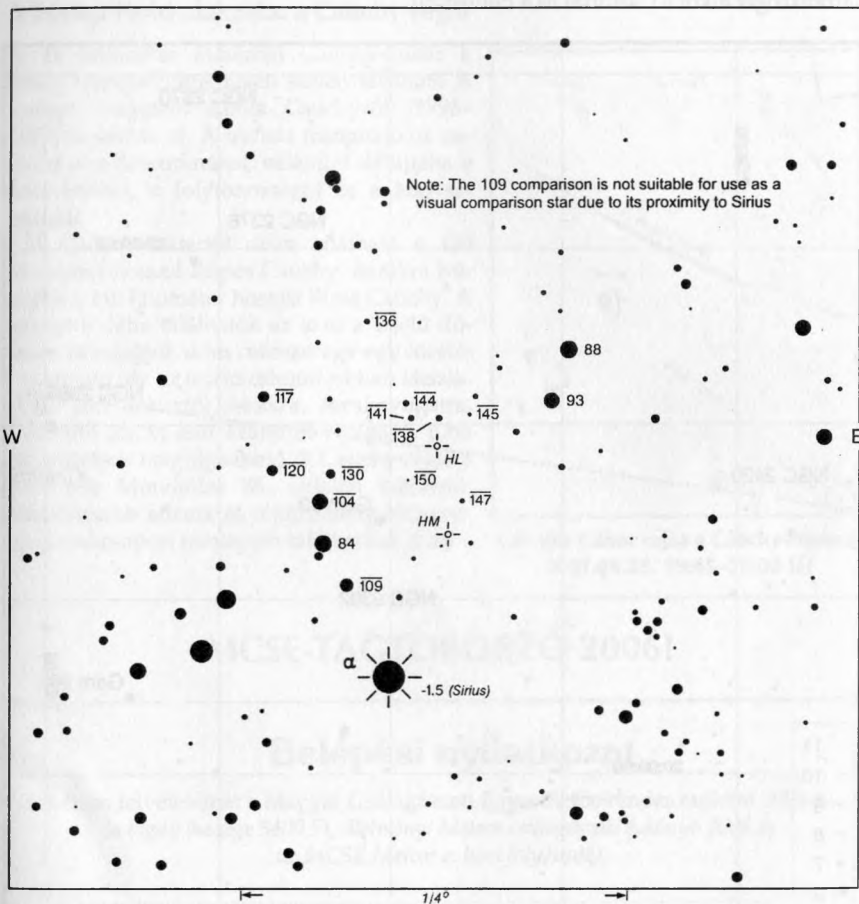
Holdfázisok

05. 06:29 UT első negyed
13. 04:44 UT telehold
21. 07:17 UT utolsó negyed
28. 00:31 UT újhold

Mira és SRA maximumok

Csillag	Max.	Térkép
02. R CVn	7,7	VA 10
02. U Cnc	9,9	
02. T Hya	7,8	
04. TU Cyg	9,4	VA 5
08. S Cet	8,2	
08. SY Her	9,2	VA 13
09. SS Her	9,2	VA 5
11. R Del	8,3	
15. S Aqr	8,3	
16. U Aur	8,5	
24. R CMi	8,0	VA 13
25. U LMi	10,8	VA 3
27. W Peg	8,2	VA 12
27. X And	9,0	

vol áll a szabályostól, azaz a csillag mindennapos észlelése kiváló szórakozás. Felhívjuk a figyelmet, hogy a közkezen forgó, a Változócsillag Atlasz 12. füzetében megjelent térkép 118-as összehasonlítója valójában a HM CMa jelű flercsillag. Észlelőinket arra kérjük, hogy a jövőben a mellékelt AAVSO-térkép összehasonlítóit használják! (Ksl)

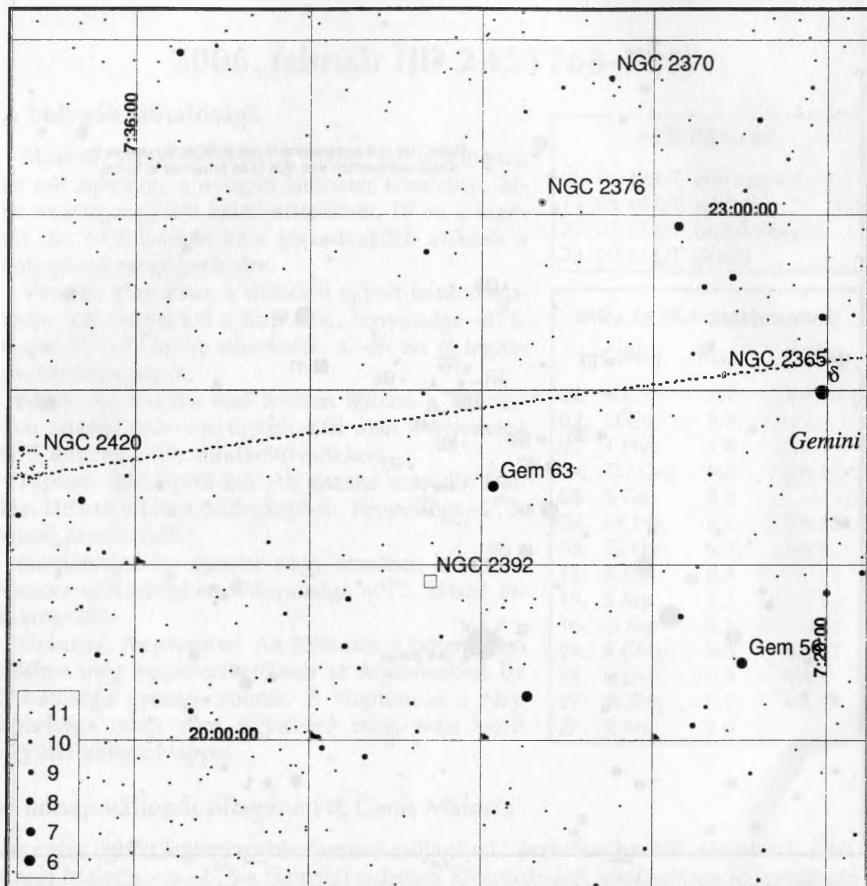

Mélyég ajánlat februárra

A legrövidebb hónap remélhetőleg nem szűkölködik majd derült estékben. Kínálunk a következő látnivalókból áll. Nyílthalmazok: az Aurigában lévő, néhány fényes csillag alkotta NGC 2281, a Gemini kompakt csillagkupaca, az NGC 2420 és a téli Tejút kimeríthetetlen csodái közül a Puppisban lévő M46, M47, a Monoceros-beli

M50 és az NGC 2353, NGC 2286, NGC 2302. Nagy látómezőt kíván a nevezetes M44, a Jászol-köd, vagy latinul Praesepe.

Planetáris köd: az ekliptikához közeli NGC 2392, a híres Eszkimó-köd. Halványabb, ezért főként detektorra kívánkozik az NGC 2371 bipoláris foltja, ami a „földimogyoró” becenevet érdemelte ki a megfigyelőktől. Ez az objektum közel szabályos háromszöget alkot a Castorral és a Polluxszal.

„Egzotikus”, bár jól ismert objektum a Rák-köd, az M1 a Taurusban, az 1054-ben robbant vendégcsillag maradványa.

A gömbhalmazok kedvelőinek ajánljuk a Lynx halmazát, az NGC 2419-et, ami egy fényes csillag tözsomszédágában leledzik.

Galaxisok: a ζ Gem melletti NGC 2342, a δ Gem-hez közeli, ekliptikán fekvő NGC 2365, a Lynx-beli, fényes maggal rendelkező NGC 2340 (mellette egy halvány galaxisal, CCD-s objektum is lehet). Szintén a Lynx eldugott nyugati szegletében találjuk a

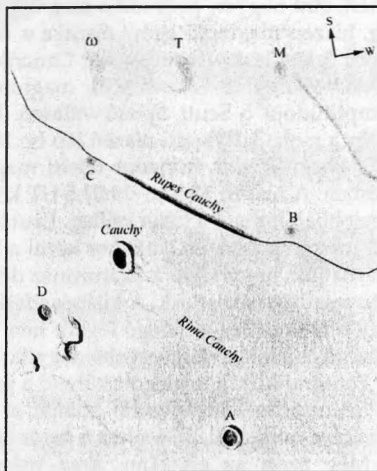
parányi NGC 2344, NGC 2337 és az NGC 2320 galaxisokat (ez utóbbi esetében szintén két extragalaktikus objektum egy látómezőben). Sokkal fényesebb és könnyebb préda a keletre, a Lynx–Cancer határon lévő NGC 2683.

(SPE)

A hónap Hold-alakzata: a Cauchy-régió

A 12 kilométer átmérőjű Cauchy-kráter a Mare Tranquillitatis keleti szélén található A krátert Augustin Louis Cauchyrol (1798–1857) nevezték el. A francia matematikus nevezte el a determinánst, valamint definiálta a határértéket, a folytonosságot és a konvergenciát.

A Cauchy-krátertől délre található a 120 kilométer hosszú Rupes Cauchy. Északra húzódik a 140 kilométer hosszú Rima Cauchy. A rupestől délre található az ω és a T jelű dombok. Mindegyik dóm csúcsán egy-egy kisebb kráter van, de az ω jelű dómon jobban látszik. A D jelű krátertől északra, északnyugatra, valamint az M jelű krátertől nyugatra több lávafolyás is megfigyelhető. A Cauchy-régió a Rükli-féle Mondatlas 36. oldalán található. Részletesebb adatok és a láthatóság időpontjai a szakcsoport honlapján találhatóak. (jat)

Csörgits Gábor rajza a Cauchy-régióról
2001.06.25. 19:45–20:00 UT

MCSE-TAGTOBORZÓ 2006!

Belépési nyilatkozat

Kérem felvételemet a Magyar Csillagászati Egyesületbe rendes tagként 2006-ra
(a tagdíj összege 5400 Ft, illetmény: Meteor csillagászati évkönyv 2006 és
az MCSE Meteor c. havi folyóirata)

Név:

Cím:

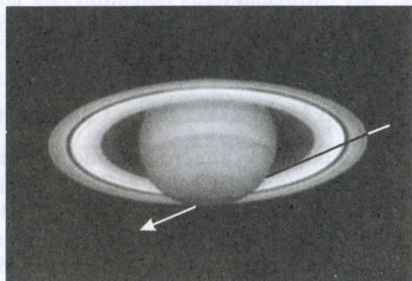
Szül. dátum: év hó nap

Telefonszám: E-mail:

A tagdíjat az MCSE címére (1461 Budapest, Pf. 219.)
kérjük feladni rózsaszín postautalványon!

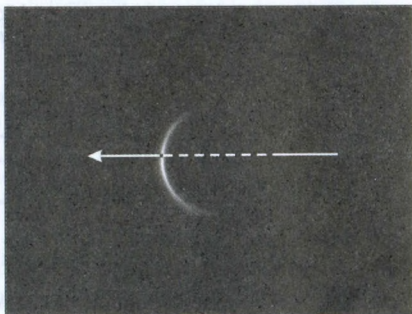
Bolygófedések éjszakája január 25/26-án

Január utolsó napjaiban zajlik a 2006-os év két legfényesebb bolygófedése. 25-én este a Szaturnusz elfedi a HIP 42705 jelű $7^m,9$ -s csillagot. A Szaturnusz néhány nappal lesz oppozíció előtt az M44 peremén, ami nagyon kedvező a megfigyelésre, hiszen majdnem egész éjszaka a horizont felett lesz. A csillag BY Cancriként (SAO 98054) is ismert: 0,01 magnitúdó amplitúdójú δ Scuti típusú változó. Először a gyűrűk nyugati részén lép be 18:45 UT körül, 28 fok horizont feletti magasságnál. 12 perc után megjelenik a Cassini-résben. A résben 18:57,6–19:02,5 UT között fog tartózkodni, valószínűleg ekkor lesz a legjobban látható a fehér csillag. Ezután nagyjából egy órán keresztül a fényes B gyűrű mögött vonul, és 20:08-kor kerül a bolygó délnyugati pereme mögé. 20:49 UT-kor várhatjuk, hogy kilép a Szaturnusz déli pólusánál. A bolygó légköre miatt fokozatos fényesedést várhatunk. A kilépés idején a bolygó már majdnem 50 fok magasan lesz, így remélhetőleg a mozgó légkör nem fog zavarni. A megfigyeléshez kiváló optikájú távcső és a lehető legnagyobb nagyítás ajánlott.

Fotografikusan is megörökíthető a jelenség, olyan expozíciót alkalmazzunk, amivel a Szaturnusz legfényesebb holdját, a Titant rögzíteni tudjuk. A Titan kicsit halványabb a csillagnál, $8^m,4$ -s lesz a fedés idején.

Még azon az éjszakán, azaz másnap hajnalban a Naptól nyugatra átbillent Vénusz fed egy 8^m -s csillagot (SAO 162287). A 6%-os megvilágíttóságú, $57''$ átmérőjű Vénusz-sarló 4:40 UT-kor kel. 5:08-kor, a keleti országrészben 6, nyugaton mindössze 3 fokos horizont feletti magasságnál a sötét oldalon látható a belépés. A ragyogó Vénusz mellett korábban már megfigyelhettünk hasonlóan fényes csillagot, így nem reménytelen a megpillantás, főként a bolygó nagy mérete és a sarlótól való majdnem 1 ívperces távolság miatt.

A nagy bolygóátmérő mögött sokáig vonul a csillag, a fedés egy órán át tart, a kilépésre 6:10 UT körül számíthatunk a világos oldalon. Igaz, hogy a kilépéskor már 15–18 fok magasan lesz a bolygó, de a keleti határ mentén ekkorra már a Nap is felkel, így a csillag megpillantása reménytelen lesz. Nyugaton a Nap 1–2 fokkal lesz ekkor a horizont alatt, a világos égbolt miatt azonban itt sincs remény a csillag megpillantására.

SZABÓ SÁNDOR

Internet ajánlat: az Okkultáció-észlelő Szakcsoport honlapja:

<http://okkultaciok.mcse.hu/>

budapesti
távcső
centrum

MEGNYÍLT! Budapesti Távcső Centrum

- » a legjobb távcsőmárkák képviselete
- » a legnagyobb hazai raktárkészlet
- » csillagászati távcsövek, mechanikák, állványok, kiegészítők
binokulárok, spektívek, éjjellátók, mikroszkópok
csillagászatra, természetmegfigyelésre, fotózáshoz

nyitvatartás

hétfő	szünnap
kedd	16–19h
szerda	9–12h, 16–19h
csütörtök	13–19h
péntek	16–19h
szombat	10–13h

telefon

(20) 432 5555
(30) 253 82 41
(30) 340 42 68

email

castell.nova@chello.hu
tavcszo@tavcszo.com

XII. Városmajor u. 19/b
1 percre a Déli pályaudvartól

a Budapesti Távcső Centrumban
megtalálhatók:

www.tavcsobolt.hu

www.tavcszo.com

